

3. โครงการจ้างครูอาสาสอนเด็กเร่ร่อนในเขตเมือง

หลักการและเหตุผล

ผลจากการสำรวจเมื่อปี 2539 โดยสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง ในขณะนั้นปรากฏว่าในเขตเทศบาล ที่มีชุมชนหนาแน่นมีเด็กและเยาวชนเร่ร่อนอาศัยอยู่ตามสวนสาธารณะ ศูนย์การค้า ตลาดสด ตึกร้าง บ้ายรถสาธารณะ สถานีขนส่งและวัด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ได้ดำเนินการแก้ไขหรือช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส ซึ่งเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการที่อาจไปก่ออาชญากรรม สร้างปัญหาต่อสังคมขึ้นเมื่อไหร่ก็ได้ จากความสำคัญของปัญหาของเด็กและเยาวชนดังกล่าว สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น จึงได้ตั้งงบประมาณเพื่อจ้างครูอาสาสอนเด็กด้อยโอกาสเพียงปีแรก 10 แห่ง ต่อมาปี 2545 ประธานคณะกรรมการวิชาการวิสามัญวุฒิสภาพิจารณาศึกษาหา มาตรการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ได้ตั้งข้อสังเกตว่าทางราชการควรสนับสนุนในการ จ้างครูอาสาเพื่อดูแลเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น ส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนาจิกรรรม เยาวชน สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงได้ตั้ง งบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเร่ร่อนเพิ่มขึ้น ในปี 2546 เป็นต้นมาถึงปัจจุบันมี เทศบาลที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กเร่ร่อนด้อยโอกาส จำนวน 91 แห่ง ซึ่งเด็กด้อยโอกาสที่เข้าข่ายได้รับความช่วยเหลือมี 6 กลุ่ม คือ

1. เด็กที่ถูกปล่อยประละเลย ได้แก่ เด็กเร่ร่อน เด็กขอทาน เด็กถูกทอดทิ้ง และเด็กกำพร้า เด็กสลัม/ชุมชนแออัด
2. เด็กถูกละเมิดสิทธิ ได้แก่ เด็กถูกทารุณ โสเภณีเด็ก เด็กถูกข่มขืนและการใช้แรงงานเด็ก
3. เด็กประพฤติดนไม่เหมาะสม ได้แก่ เด็กติดยาเสพติด เด็กตั้งครรรณ์นอกสมรส
4. เด็กพิการ
5. เด็กขาดโอกาส ยากจนเข้าไม่ถึงบริการ ได้แก่ เด็กที่ไม่ได้เรียนหนังสือ เด็กถูกรุมกร ก่อสร้างลูกกรรมกรว่างงาน เด็กชนกลุ่มน้อย เด็กที่ไม่ได้รับสัญชาติไทย เด็กที่ไม่มีสูติบัตรหรือ ทะเบียนบ้าน
6. เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ ได้แก่ เด็กเป็นเอดส์ เด็กกำพร้า เพราะพ่อแม่ตายเพราะ เอดส์

วัตถุประสงค์

1. ลดพฤติกรรมเสี่ยงกลุ่มเด็กเร่ร่อนและเด็กด้อยโอกาส
2. พัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเด็กเร่ร่อนและเด็กด้อยโอกาส
3. ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ผู้ปกครอง โรงเรียน ชุมชน ให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มเด็กเร่ร่อนและเด็กด้อยโอกาส

งบประมาณที่ใช้ดำเนินการ

96,825 บาท

วิธีการดำเนินการ

ครูอาสาสอนเด็กด้อยโอกาสจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ให้การศึกษาแก่เด็กตามสถานศึกษาที่ได้รวมตัวกันอยู่ ให้เด็กมีความรู้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พัฒนาไปในแนวทางที่ถูกต้องจนช่วยเหลือให้เด็กกลับคืนสู่ครอบครัว หรือเข้าเรียนต่อ หรือประกอบอาชีพสุจริตหาเลี้ยงชีพได้ โดยมีวิธีการดังนี้

1. วิเคราะห์กำหนดพื้นที่ในการทำงานตามสถานที่ที่เด็กส่วน ใหญ่รวมตัวกันอยู่ เช่นตลาดใต้รุ่ง สถานีรถไฟ ตลาดสด

2. จัดหาอุปกรณ์สนามที่จำเป็นไปใช้เป็นสื่อในการสร้างความคุ้นเคยให้กับเด็กเร่ร่อนหรือเด็กด้อยโอกาส อุปกรณ์ที่ใช้มีความหลากหลายเพื่อดึงดูดความสนใจและตอบสนองความต้องการของเด็ก เช่นเกม อุปกรณ์การเรียน ขนม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สามารถสร้างความไว้วางใจในตัวครูอาสา ซึ่งจะทำให้เด็กเล่าชีวิตส่วนตัวให้เขาฟัง

3. เก็บและจดบันทึกการออกพื้นที่ปฏิบัติงาน ได้แก่ ข้อมูลประวัติของเด็ก ครอบครัว พฤติกรรม ปัจจัยที่นำไปสู่การเร่ร่อน หรือขาดโอกาสทางการศึกษา สิ่งที่สังคมกระทำต่อเด็ก โดยข้อมูลดังกล่าวรวบรวมจากเด็กตัวเอง เพื่อนของเด็ก ผู้ปกครอง และผู้ที่อยู่ร่วมกับเด็ก

4. จัดกิจกรรมโดยให้มีกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การแนะนำให้คำปรึกษา การดูแลสุขภาพตนเอง ความรู้ด้านกฎหมาย พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก และสิทธิเด็ก การปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ร่วมในการปฏิบัติ

5. จัดกิจกรรมเสริมในรูปแบบแปลกใหม่ เพราะเด็กมักจะมีความตื่นตัว ชอบสิ่งแปลกใหม่ ทำทนาย กิจกรรมเหล่านี้ ได้แก่การเข้าค่ายพักแรม การเดินป่า ต้องสอดคล้องกับความสนุกสนาน เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับคนอื่น ได้รู้จักปรับตัวให้ได้เข้ากับผู้อื่นได้ รู้จักเสียสละ และสามัคคี ฯลฯ

6. แนวทางในการช่วยเหลือเด็กที่จำเป็นและเหมาะสม สามารถนำเด็กกลับสู่ครอบครัวด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกัน

7. ประสานโรงเรียนเพื่อส่งเด็กเข้าเรียนต่อตามความเหมาะสม รวมทั้ง ทำความเข้าใจกับครู และผู้ปกครองให้ยอมรับและเข้าใจในตัวเด็ก

8. ประสานงานกับทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อหาแหล่งฝึกงานให้เด็กที่ไม่ต้องการเรียนหนังสือ หรือต้องการจะหางานทำ

9. รายงานผลการปฏิบัติงานและข้อมูลเกี่ยวกับเด็กให้เทศบาลให้ประสานความช่วยเหลือและ รายงานต่อให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการดำเนินงาน

- ดำเนินการต่อเนื่องปีที่ 3 โดยจ้างครูอาสาสอนเด็กเร่ร่อนในเขตเมือง จำนวน 1 คน ปัจจุบันมีเด็กในโครงการทั้งสิ้น 43 คน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 16-19 ปี ส่วนใหญ่เป็นเด็กผู้ชายมากกว่า เด็กผู้หญิงและจะอยู่ในช่วงของการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือนักเรียนที่เรียนไม่จบในชั้นมัธยมต้น และไม่มีโอกาสได้เรียนในช่วงชั้นดังกล่าว เนื่องด้วยสาเหตุ ดังนี้ ฐานะยากจน ติดยาเสพติด ติดเกมส์ มั่วสุมและอื่น ๆ ในปีการศึกษาที่ผ่านมาได้เด็กที่ได้ทำการส่งต่อยังสถานศึกษา 5 คน โดยส่งเข้าสถานศึกษานอกระบบ(ศูนย์การเรียนรู้นอกระบบตำบลปากแพรก) จำนวน 4 คน และส่งเข้าสถานศึกษาในระบบ(ร.ร.เจริญวิทยวิทยา) จำนวน 1 คน ปัจจุบันมีเด็กที่ยังไม่ได้รับการศึกษาอยู่ในชุมชนของเทศบาลอีก 2 คน ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดความเอาใจใส่อย่างจริงจังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลานและอีกส่วนหนึ่งมาจากตัวเด็กเอง

ประมวลภาพกิจกรรม

ขณะเรียนหนังสือที่มุมเด็ก หอสมุดประชาชนเทศบาลเมืองทุ่งสง
ซึ่งจะเรียนทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 09.00 – 12.00 น. และวันเสาร์ 09.30-11.00 น.

การช่วยเหลือโดยการส่งต่อให้เด็กได้เข้าเรียนในสถานศึกษาในระบบและการสอนเสริมให้เด็กในวันหยุด

การประชาสัมพันธ์ในส่วนของการแนะแนวทางด้านอาชีพและการศึกษาให้กับเยาวชนในชุมชน

ออกสำรวจบริเวณสถานีรถไฟชุมทางทุ่งสง เพื่อสำรวจเด็กและเยาวชนที่อาจจะอยู่อาศัย
ชายของ ขอทาน ซึ่งไม่พบเด็กลักษณะดังกล่าว

ป้ายประชาสัมพันธ์แบบต่างๆและแผ่นพับเกี่ยวกับสิทธิเด็กและพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่นำไปติดตามสถานที่ต่างๆในเขตเทศบาลเมืองทุ่งสง

การเผยแพร่และแนะนำโครงการหนังสือเล่มแรกให้กับผู้ปกครองที่มีบุตรหลานอายุตั้งแต่แรกเกิด- 1 ขวบ เพื่อเสริมสร้างความผูกพันระหว่างแม่และเด็ก หรือผู้ที่เลี้ยงดูกับเด็ก พร้อมทั้งยังส่งเสริมการอ่านของครอบครัวด้วย

ร่วมกิจกรรมเทศบาลพบประชาชน กับชุมชนเสริมชาติโดยการนำหนังสือเล่มแรกไปแนะนำ และ
สอบถามเกี่ยวกับจำนวนเด็กและเยาวชนที่ไม่อยู่ในสถานศึกษาจากผู้เข้าร่วมงานเพื่อเป็นการหา
ข้อมูลเพิ่มเติม

เข้าร่วมการประชุมของชุมชนแต่ละครั้งเพื่อสร้างความคุ้นเคย และสอบถามข้อมูลและ
การเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชนในชุมชน